

ET

ET

ET

Eelnõu:

KOMISJONI MÄÄRUS,

[kuupäev],

millega kehtestatakse sellise mehhanismi loomise suunised, mille kaudu hüvitatakse põhivõrguettevõtjatele piiriüleste elektrivoogude ülekandmisest tulenevad kulud, ja ülekandetasusid käsitleva ühise regulatiivse lähenemisviisi kehtestamise suunised

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1228/2003, milles käsitletakse võrkudele juurdepääsu tingimusi piiriüleses elektrikaubanduses,¹ eriti selle artikli 8 lõikeid 2 ja 3,

ning arvestades järgmist:

- (1) Määruses (EÜ) nr 1228/2003 on sätestatud põhivõrguettevõtjate vaheline hüvitamismehhanism. Vastavalt kõnealusele määrusele peab komisjon kehtestama suunised, milles on täpsustatud põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi puhul kohaldatav menetlus ja meetodid ning asjakohased eeskirjad, mille eesmärk on järk-järgult ühtlustada põhimõtteid, mille kohaselt kehtestatakse tasud vastavalt liikmesriikide tariifisüsteemidele.
- (2) Alates sellest, kui esimest korda tunnistati vajadust põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi järele, on saadud väärtuslikke kogemusi, eelkõige tänu põhivõrguettevõtjate loodud vabatahtlikele mehhanismidele. Põhivõrguettevõtjatel on aga üha raskem jõuda kokkuleppele selliste vabatahtlike mehhanismide suhtes.
- (3) Põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi kehtestamise siduvad suunised peaksid looma püsiva aluse kõnealuse mehhanismi toimimiseks ning põhivõrguettevõtjatele piiriüleste elektrivoogude ülekandmisest tulenevate kulude õiglaseks hüvitamiseks.
- (4) Kolmandate riikide põhivõrguettevõtjatele, kes on sõlminud Euroopa Liiduga lepingud, mille kohaselt nad on vastu võtnud elektrivaldkonnas kehtivad ELi õigusaktid ja kohaldavad neid, tuleks anda õigus osaleda põhivõrguettevõtjate vahelises hüvitamismehhanismis liikmesriikide põhivõrguettevõtjatega võrdsetel alustel.

¹ ELT L 176, 15.7.2003, lk 1.

- (5) On asjakohane kehtestada mehhanismid, mis võimaldavad kohelda õiglaselt ja liikmesriikide põhivõrguettevõtjatega võrdsetel alustel neid kolmandate riikide põhivõrguettevõtjaid, kes ei ole sõlminud Euroopa Liiduga lepinguid elektrivaldkonnas kehtivate ELi õigusaktide vastuvõtmise ja kohaldamise kohta.
- (6) Põhivõrguettevõtjad peaksid saama hüvitist piiriüleste elektrivoogude ülekandmise tõttu tekkinud energiakao eest. Sellise hüvitise arvutamiseks tuleks hinnata, milline oleks olnud kadu elektritransiidi puudumise korral.
- (7) Tuleks luua fond selliste kulude hüvitamiseks, mida põhivõrguettevõtjad kannavad seoses piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemisega. Fondi väärtuse kindlaksmääramiseks tuleks kogu ELis hinnata piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemisest tulenevaid pikaajalisi keskmisi lisakulusid.
- (8) Kolmandate riikide põhivõrguettevõtjad peaksid kandma ELi põhivõrgu kasutamise eest liikmesriikide põhivõrguettevõtjatega ühesuguseid kulusid.
- (9) Elektritootjate poolt põhivõrgule juurdepääsu eest makstavate tasude erinevused ei tohiks kahjustada siseturgu. Seepärast tuleks liikmesriikides hoida võrgule juurdepääsu keskmised tasud sellises vahemikus, mis aitab tagada ühtlustamise kasu.
- (10) Käesoleva määrusega ettenähtud meetmed on kooskõlas määruse (EÜ) nr 1228/2003 artikli 13 alusel loodud komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Põhivõrguettevõtjatele hüvitatakse lisa A osas sätestatud suuniste alusel kulud, mis tekivad piiriüleste elektrivoogude ülekandmisel kõnealustele ettevõtjatele kuuluvate võrkude kaudu.

Artikkel 2

Põhivõrguettevõtjate kohaldatavad tasud jäävad lisa B osas sätestatud vahemikku.

Artikkel 3

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, [...]

Komisjoni nimel
president
[...]

LISA

A osa

PÕHIVÕRGUETTEVÕTJATE VAHELISE HÜVITAMISMEHCHANISMI LOOMISE SUUNISED

1. Üldsätted

- 1.1. Põhivõrguettevõtjate vaheline hüvitamismehhanism võimaldab hüvitada kulud, mis tulenevad piiriüleste elektrivoogude ülekandmisest, sh ühendatud võrgule piiriülese juurdepääsu võimaldamisest.
- 1.2. Euroopa elektrisektori põhivõrguettevõtjate võrgustik loob põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi fondi selliste kulude hüvitamiseks, mida põhivõrguettevõtjad kannavad seoses piiriüleste elektrivoogude ülekandmisega.

Põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi fondi kaudu nähakse ette:

- (1) kõikides riigisiseses põhivõrkudes põhivõrkude piiriüleste elektrivoogude ülekandmise tõttu tekkinud energiakao täielik hüvitamine

ning

- (2) piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemise täielik hüvitamine.

- 1.3. Põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi fondi sissemaksed arvutatakse vastavalt punktile 6.

Põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi fondi väljamaksed arvutatakse vastavalt punktidele 4 ja 5.

Põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi fondi sisse- ja väljamaksed tehakse ajavahemiku [jõustumiskuupäev] kuni 31. detsember 2010 kohta ning seejärel igal aastal. Euroopa elektrisektori põhivõrguettevõtjate võrgustik vastutab põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi fondi kõigi maksete kogumise ja väljamaksmise korra kehtestamise eest ning maksete ajakava kindlaksmääramise eest. Kõik sisse- ja väljamaksed tehakse ühe aasta jooksul alates selle ajavahemiku lõpust, mida need hõlmavad.

- 1.4. Elektri- ja gaasisektori Euroopa reguleerivate asutuste töörühm (ERGEG), mis loodi komisjoni otsusega 2003/796/EÜ,² esitab komisjonile igal aastal aruande põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi rakendamise ja kõnealuse mehhanismi fondi juhtimise kohta.

Selleks teeb Euroopa elektrisektori põhivõrguettevõtjate võrgustik koostööd komisjoniga ning elektri- ja gaasisektori Euroopa reguleerivate asutuste töörühmaga, kellele ta esitab kogu selleks vajaliku teabe.

² ELT L 296, 14.11.2003, lk 34.

- 1.5. Kõik põhivõrguettevõtjad esitavad Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikule ning elektri- ja gaasisektori Euroopa reguleerivate asutuste tööühmale kogu teabe, mis on vajalik põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi rakendamiseks.
- 1.6. Elektritransiidi arvutamiseks kasutatakse selliste võrkudevaheliste ühenduste kaudu toimuva impordi või ekspordi absoluutväärtust (olenevalt sellest, kumb neist on väiksem), mille võimsus on jaotatud kooskõlas määruse (EÜ) nr 1228/2003 I lisas sätestatud suunistega ülekoormuse juhtimise kohta.
- 1.7. Lisa käesoleva osa kohaldamisel on elektri netovoog teatava põhivõrgu elektriekspordi kogumahu ja elektriimpordi kogumahu vaheline erinevus.
- 1.8. Kuni Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku loomiseni teevad põhivõrguettevõtjad omavahel koostööd, et täita kõnealuse võrgustiku ülesandeid seoses põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismiga.
2. Põhivõrguettevõtjate vahelises hüvitamismehhanismis osalemine
 - 2.1. Kõik reguleerivad asutused tagavad, et nende pädevusalasse kuuluvad põhivõrguettevõtjad osalevad põhivõrguettevõtjate vahelises hüvitamismehhanismis ning et põhivõrguettevõtjate kohaldatavad võrkudele juurdepääsu tasud ei sisalda piiriüleste elektrivoogude ülekandmisest tulenevate kuludega seotud lisatasusid.
 - 2.2. Põhivõrguettevõtjate vahelises hüvitamismehhanismis on õigus osaleda kolmandate riikide põhivõrguettevõtjatel, kes on sõlminud Euroopa Liiduga lepingud, mille kohaselt nad on vastu võtnud elektrivaldkonnas kehtivad ELi õigusaktid ja kohaldavad neid.

Eelkõige on põhivõrguettevõtjate vahelises hüvitamismehhanismis õigus osaleda sellistel territooriumidel tegutsevatel põhivõrguettevõtjatel, mis on määratletud energiaühenduse ministrite nõukogu 27. juuni 2008. aasta otsuse 2008/02 artikli 2 lõike 1 esimeses taandes. See hõlmab Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Horvaatia, endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi, Montenegro, Serbia ning Kosovo (vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonile nr 1244) põhivõrguettevõtjaid.

Kõiki põhivõrguettevõtjate vahelises hüvitamismehhanismis osalevaid kolmandate riikide põhivõrguettevõtjaid koheldakse liikmesriikide põhivõrguettevõtjatega võrdsetel alustel.
3. Mitmepoolsed lepingud
 - 3.1. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik hõlbustab piiriüleste elektrivoogude ülekandmisest tulenevate kulude hüvitamist käsitlevate mitmepoolsete lepingute sõlmimist põhivõrguettevõtjate vahelises hüvitamismehhanismis osalevate põhivõrguettevõtjate ning selliste kolmandate riikide põhivõrguettevõtjate vahel, kes ei ole sõlminud Euroopa Liiduga lepinguid elektrivaldkonnas kehtivate ELi õigusaktide vastuvõtmise ja kohaldamise kohta.
 - 3.2. Selliste mitmepoolsete lepingute eesmärk on tagada kolmandate riikide põhivõrguettevõtjate ja põhivõrguettevõtjate vahelises hüvitamismehhanismis osalevate riikide põhivõrguettevõtjate võrdne kohtlemine.

- 3.3. Vajaduse korral võib sellistes mitmepoolsetes lepingutes soovitada piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemise eest makstava, punkti 5 kohaselt kindlaksmääratud koguhüvitise asjakohast kohandamist. Komisjon peab kõik sellised kohandamised heaks kiitma.
- 3.4. Kolmandate riikide põhivõrguettevõtjatele ei tehta soodustusi võrreldes põhivõrguettevõtjate vahelises hüvitamismehhanismis osalevate põhivõrguettevõtjatega.
- 3.5. Euroopa elektrisektori põhivõrguettevõtjate võrgustik esitab komisjonile kõik sellised mitmepoolsed lepingud.
4. Energiakao hüvitamine
- 4.1. Riigisisestes põhivõrkudes piiriüleste elektrivoogude ülekandmise tõttu tekkinud energiakao eest makstav hüvitis arvutatakse piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemisest tulenevate kulude eest makstavast hüvitisest eraldi.
- 4.2. Riigisiseses põhivõrgus tekkinud energiakao kindlaksmääramiseks arvutatakse välja erinevus järgneva vahel:
- (1) põhivõrgus asjakohasel ajavahemikul tekkinud tegelik energiakadu
ning
- (2) hinnanguline energiakadu, mis oleks tekkinud põhivõrgus asjakohasel ajavahemikul, kui elektritransiiti ei oleks toimunud.
- 4.3. Euroopa elektrisektori põhivõrguettevõtjate võrgustik vastutab punktis 4.2 osutatud arvutamise eest. Kõnealuse arvutuse võib teha asjakohase ajavahemiku eri ajahetki käsitlevate hinnanguliste andmete põhjal.
- 4.4. Riigisiseses põhivõrgus piiriüleste elektrivoogude ülekandmise tõttu tekkinud energiakao arvutamiseks kasutatakse sama alust kui see, mille asjaomane reguleeriv asutus on heaks kiitnud kogu riigisisestes põhivõrkudes tekkinud energiakao arvutamiseks.
- Juhul kui asjakohane reguleeriv asutus ei ole heaks kiitnud põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi kohaldamise ajavahemikul tekkinud energiakao arvutamise alust, määrab kõnealuse mehhanismi jaoks energiakao kindlaks Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik.
5. Piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemise hüvitamine
- 5.1. Komisjon määrab kindlaks piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemise eest makstava koguhüvitise.
- 5.2. Piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemise eest makstava koguhüvitise kindlaksmääramiseks aitab elektri- ja gaasisektori Euroopa reguleerivate asutuste töörühm komisjonil hinnata piiriüleste

elektrivoogude võimaldamisega seotud infrastruktuuri kogu ELis. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik annab komisjonile ning elektri- ja gaasisektori Euroopa reguleerivate asutuste tööühmale kogu abi, mis on vajalik kõnealuseks hindamiseks.

Kõnealuse hindamise käigus koostatakse tunnustatud standardile vastavate kuluarvestuse meetodite põhjal selliste iga-aastaste ettemääratud pikaajaliste keskmiste lisakulude tehniline ja majanduslik hinnang, mis tekivad asjakohasel ajavahemikul seoses piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajamineva infrastruktuuri kättesaadavaks tegemisega.

Piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemisest tulenevate kulude kõnealusel hindamisel võetakse samuti arvesse ühendusvõimsuste jaotamisest saadud tulused.

Kõnealune ELi-ülene hindamine hõlmab kõigi põhivõrguettevõtjate vahelises hüvitamismehhanismis osalevate liikmesriikide ja kolmandate riikide infrastruktuuri ning selliste võrkude infrastruktuuri, mida haldavad punktis 3 osutatud mitmepoolse lepingu sõlminud põhivõrguettevõtjad.

- 5.3. Kuni ajani, mil komisjon on koostanud punktis 5.2 osutatud hinnangu, on piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemise eest makstav koguhüvitis 100 000 000 eurot aastas.
- 5.4. Piiriüleste elektrivoogude ülekandmiseks vajaliku infrastruktuuri kättesaadavaks tegemisest tulenevate kulude eest makstav koguhüvitis jaotatakse riigisiseste põhivõrkude eest vastutavate põhivõrguettevõtjate vahel võrdeliselt järgmiste teguritega:
 - (1) transiiditegur, st asjaomases riigisisises põhivõrgus toimunud transiidi osakaal kõigis riigisisestest põhivõrkudes toimunud kogutransiidis;
 - (2) koormustegur, st elektritransiidi osakaal asjaomase riigisisese põhivõrgu koormuses võrreldes elektritransiidi osakaaluga kõikide siseriiklike põhivõrkude koormuses.

Transiiditegurile omistatakse kaal 75 % ja koormustegurile 25 %.

6. Sissemaksed põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi fondi
 - 6.1. Põhivõrguettevõtja teeb sissemakseid põhivõrguettevõtjate vahelisse hüvitamismehhanismi fondi võrdeliselt tema riigisisesse põhivõrku suunduva ja sellest väljuva elektri netovoogude absoluutväärtuse summa osakaaluga kõikidesse riigisisestesse põhivõrkudesse suunduva ja neist väljuva elektri netovoogude absoluutväärtusest.
 - 6.2. Kõnealuses arvutuses võetakse arvesse ka punkti 7 sätete kohast elektriimporti ja -eksporti.
7. Põhivõrgu kasutustasu kolmandatest riikidest imporditud ja neisse eksporditud elektri puhul

7.1. Kogu kolmandatest riikidest imporditud ja neisse eksporditud elektri puhul makstakse põhivõrgu kasutustasu, kui:

- (1) asjaomane riik ei ole sõlminud Euroopa Liiduga lepingut elektrivaldkonnas kehtivate ELi õigusaktide vastuvõtmise ja kohaldamise kohta

ning

- (2) põhivõrguettevõtja, kes vastutab selle võrgu eest, kust elektrit imporditakse või kuhu elektrit eksporditakse, ei ole sõlminud punktis 3 osutatud mitmepoolset lepingut.

Kõnealust tasu väljendatakse eurodes megavatt-tunni kohta.

7.2. Kõik põhivõrguettevõtjate vahelises hüvitamismehhanismis osalejad võtavad põhivõrgu kasutustasu elektri kavakohase importimise ja eksportimise eest asjaomase riigisisese põhivõrgu ning asjaomase kolmanda riigi põhivõrgu vahel.

7.3. Põhivõrgu iga-aastase kasutustasu arvutab eelnevalt välja Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik. Tasu suurus vastab sellisele hinnangulisele sissemaksele megavatt-tunni kohta, mille osalejariikide põhivõrguettevõtjad teevad põhivõrguettevõtjate vahelisse hüvitamismehhanismi fondi asjakohase aasta prognoositud piiriüleste elektrivoogude põhjal.

B osa

ÜLEKANDETASUSID KÄSITLEVA ÜHISE REGULATIIVSE LÄHENEMISVIISI SUUNISED

1. Iga liikmesriigi tootjate poolt makstavad aastased keskmised ülekandetasud jäävad punktis 3 sätestatud vahemikku.
2. Tootjate poolt makstavad aastased keskmised ülekandetasud vastavad tootjate poolt aastas makstavate ülekandetasude kogusummale, mis on jagatud tootjate poolt aastas liikmesriigi põhivõrku sisestatud mõõdetud koguenergiaga.

Tootjate poolt makstavate aastaste ülekandetasude kogusumma arvutamisel jäetakse välja järgmine:

- (1) tasud, mida tootjad maksavad süsteemiga ühinemiseks või võrguühenduse ajakohastamiseks vajaliku materiaalse vara eest;
 - (2) tasud, mida tootjad maksavad abiteenuste eest;
 - (3) konkreetsed tasud, mida tootjad maksavad seoses võrgukaoga.
3. Tootjate makstavad aastased keskmised ülekandetasud on vahemikus 0–0,5 eurot/MWh, välja arvatud Taanis, Rootsis, Soomes, Iirimaal, Suurbritannias ja Põhja-Iirimaal.

Taanis, Rootsis ja Soomes on tootjate makstavad aastased keskmised ülekandetasud vahemikus 0–0,7 eurot/MWh.

Iirimaal, Suurbritannias ja Põhja-Iirimaal on tootjate makstavad aastased keskmised ülekandetasud vahemikus 0–2,5 eurot/MWh.